

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม  
เชิงปฏิบัติการเครือข่ายวิทยากรครุводไทย  
(ราชสำนัก) รุ่นที่ ๑ และรุ่นที่ ๒  
ปีงบประมาณ ๒๕๔๘

COMPARATIVE STUDY ON THE  
RESULT OF THAS MASSUER (ROYA  
MASSAGE) WORKSHOP BETWEEN  
CLASS 1 AND CLASS 2 IN FISCAL  
YEAR OF 2005

การนวดไทย เป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าของไทยที่สืบทอดกันมาช้านาน มีใช้มีบทบาทสำคัญในการรักษา หรือบำบัดอาการ เท่านั้น ยังมีคุณค่าต่อกระบวนการดูแล และส่งเสริมสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจอีกด้วย

ปัจจุบันการนวดไทยกำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะการนวดไทย (ราชสำนัก) ซึ่งเป็นการนวดเพื่อถวายพระมหากษัตริย์ และเจ้านายชั้นสูงในอดีต มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ เป็นการนวดแบบกดจุด มีความสุภาพเรียบร้อย ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ เพิ่มระบบไหลเวียนเลือด และน้ำเหลือง กระตุ้นระบบประสาท ผู้ที่จะทำการนวด (ราชสำนัก) ได้ ต้องผ่านการอบรมความรู้ถึง 4 ขั้นตอน คือ การนวดขั้นพื้นฐาน การนวดกดจุด ทฤษฎีและวิธีการรักษาโรค และการนวดขั้นเทคนิค ส่งผลให้การนวดสายราชสำนักมีมาตรฐานและแบบแผนตามหลักวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากกระแสสังคม มีความต้องการที่จะนำภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะการนวดไทยไปใช้เป็นทางเลือกในดูแลสุขภาพ รวมถึงความต้องการแรงงานประเภทการนวดไทยตลาดธุรกิจบริการสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการเข้ารับการอบรมของประชาชน เพื่อนำความรู้ด้านการนวดไทยไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ

ประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มพูนรายได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดฝึกอบรม คือ ขาดวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านการแพทย์แผนไทยและการนวดไทย

ดังนั้นเพื่อสนองตอบความต้องการในการฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทยโดยเฉพาะการนวดไทยจากวิทยากรผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ รวมถึงสนองตอบนโยบายรัฐบาลในการสร้างงาน สร้างอาชีพแก่ประชาชนในทุกพื้นที่ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยสถาบันการแพทย์แผนไทยได้จัดทำหลักสูตรเครือข่ายวิทยากรครุฑนวดไทย (ราชสำนัก) เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการแพทย์แผนไทยในหน่วยงานสาธารณสุขทั้งภาครัฐ เอกชน ซึ่งจบหลักสูตรแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือแพทย์แผนไทย (2 ปี) หรือนวดไทย 800 ชม. ของกระทรวงสาธารณสุข และมีประสบการณ์การทำงานด้านการนวดอย่างน้อย 2 ปี เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนศักยภาพ องค์ความรู้ ทักษะ เพื่อเป็นตัวแทน หรือเครือข่ายวิทยากรในพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยโดยเฉพาะการนวดไทย (ราชสำนัก)

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเป็นการบูรณาการและสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิทยากรครุฑนวดไทย (ราชสำนัก)
2. เป็นต้นแบบในการสร้างวิทยากรครุฑนวดไทย (ราชสำนัก) ให้เพียงพอต่อความต้องการของภูมิภาค
3. เพื่อขยายเครือข่ายวิทยากรครุฑนวดไทย (ราชสำนัก) ให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค

### ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมฯ โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลัง การเข้ารับการฝึกอบรม ความพึงพอใจต่อทรัพยากรสนับสนุนการฝึกอบรม ความพึงพอใจในกระบวนการฝึกอบรม และการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกอบรม 6 เดือน ของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มเลือกด้วยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เข้ารับการอบรมรุ่นที่ 1 จำนวน 54 คน และรุ่นที่ 2 จำนวน 70 คน โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และเมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ, T-test และ One-Way Anova

### ผลที่ได้จากการวิจัย

ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเครือข่ายวิทยากรครุฑนวดไทยทั้ง 2 รุ่น มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจากก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และมีความพึงพอใจในภาพรวมทั้งด้านทรัพยากรสนับสนุน การฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรมในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อีกทั้งผลการประเมินหลังการฝึกอบรม 6 เดือน ได้มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และเป็นวิทยากรด้วยความมั่นใจ มากกว่าร้อยละ 80

## ประโยชน์ของการวิจัย

### ด้านการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากร

- หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเครือข่ายวิทยากรนวดไทย (ราชสำนัก) ที่มีมาตรฐาน วัดได้ สามารถเป็นต้นแบบ และสร้างความเชื่อมั่นให้หน่วยงานอื่นๆ ที่นำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาบุคลากร
- ทำให้เกิดการยอมรับในมาตรฐาน และองค์ความรู้ของวิทยากรที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรนวดไทย (ราชสำนัก) ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านวิทยากร ในการจัดฝึกอบรมของภูมิภาค

### การคุ้มครองผู้บริโภค

- ประชาชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยโดยเฉพาะการนวดไทย (ราชสำนัก) ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจากวิทยากรที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ สามารถนำความรู้ ทักษะความชำนาญที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

### ด้านนโยบาย

- ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยการนำความรู้ทักษะ ความชำนาญที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพ ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

### ข้อเสนอแนะ

- ปัจจุบันยังมีความต้องการฝึกอบรม การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการนวดไทยในสาขาต่างๆ ที่นอกเหนือจากการนวดไทย (ราชสำนัก) เช่น การนวดไทยเพื่อสุขภาพ (เชลยศักดิ์) การนวดเท้าเพื่อสุขภาพ ฯลฯ จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำ/พัฒนาหลักสูตร/วิจัยการฝึกอบรม เครือข่ายวิทยากรด้านอื่นๆ เพื่อให้มีความเป็นมาตรฐาน ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับในโอกาสต่อไป